

Plan wynikowy. Klasa 2. Zakres rozszerzony

Temat lekcji	Cele lekcji	Wymagania podstawowe	Wymagania ponadpodstawowe
1. Źródła do historii nowożytnej	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia różne rodzaje źródeł historycznych i podaje przykłady źródeł z poszczególnych kategorii; wymienia nowe rodzaje źródeł, które pojawiły się w epoce nowożytnej; wyjaśnia, co wpłynęło na pojawienie się większej liczby źródeł pisanych; utrwała rodzaje i rolę nauk pomocniczych historii; porównuje zasób źródeł epoki średniowiecza i epoki nowożytnej oraz wyjaśnia przyczyny różnic między nimi <p>Terminy: diariusz, gazety ulotne, statystyka, drzeworyt, miedzioryt</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia różne rodzaje źródeł historycznych; podaje przykłady źródeł historycznych należących do różnych kategorii; wymienia nowe rodzaje źródeł pisanych i materialnych, które pojawiły się w epoce nowożytnej; wyjaśnia, co wpłynęło na zwiększenie się liczby źródeł pisanych w epoce nowożytnej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia rolę ikonografii jako źródła historycznego w epoce nowożytnej; zwraca uwagę na nowe formy źródeł ikonograficznych i możliwości ich rozprzestrzeniania się; przedstawia zmiany w zasobie źródeł między średniowieczem a epoką nowożytną; wyjaśnia, co powoduje, że w epoce nowożytnej istniała większa różnorodność autorów źródeł, i jak to może wpływać na wiarygodność źródeł; wyjaśnia, czym zajmuje się archeologia pól bitewnych i jak historyk może wykorzystać jej ustalenia

I. Kształtowanie się nowożytnego świata

2. Cywilizacje pozaeuropejskie u progu epoki nowożytnej	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, co wpływało na poszerzenie się horyzontów geograficznych Europejczyków; przedstawia zmiany w wyobrażeniach o ludach zamieszkujących inne kontynenty; charakteryzuje cywilizacje pozaeuropejskie (Afryka, Azja, Ameryka) <p>Terminy: Eldorado, szogun, samuraj, Majowie, Aztekowie, Inkowie, kipu</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia czynniki, które wpłynęły na poszerzenie horyzontów geograficznych Europejczyków; przedstawia, jak ludzie średniowiecza wyobrażali sobie ludzi mieszkających poza Europą; charakteryzuje cywilizacje w Afryce Północnej i Azji u progu nowożytności, zwracając uwagę na ich ustrój, religię i kulturę 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> porównuje wyobrażenia istot z odległych, nieznanych stron w średniowieczu i współcześnie; przedstawia różnicowanie cywilizacyjne Afryki i wyjaśnia jego przyczyny; charakteryzuje kultury prekolumbijskie u progu nowożytności, zwracając uwagę na ich ustrój, religię i kulturę
3. Wielkie odkrycia geograficzne	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia przyczyny wielkich odkryć geograficznych: polityczne, gospodarczo-społeczne, kulturalne; wymienia zmiany techniczne i wynalazki, które pozwoliły Europejczykom na podróże dalekomorskie; pokazuje na mapie trasy wypraw Portugalczyków i Hiszpanów oraz odkryte przez nich obszary; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> pokazuje na mapie trasy wypraw Portugalczyków i Hiszpanów oraz odkryte przez nich obszary; wymienia przyczyny polityczne i gospodarcze wielkich odkryć geograficznych; wymienia zmiany techniczne i wynalazki, które pozwoliły Europejczykom na podróże dalekomorskie; przedstawia skutki wielkich odkryć geograficznych 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia przyczyny społeczne i kulturalne wielkich odkryć geograficznych; wyjaśnia związki między przyczynami wielkich odkryć geograficznych a sytuacją na Półwyspie Iberyjskim; ocenia, czy zostały zrealizowane cele, które stawiano przed odkrywcami

Temat lekcji	Cele lekcji	Wymagania podstawowe	Wymagania ponadpodstawowe
	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia skutki wielkich odkryć geograficznych i ocenia, czy zostały zrealizowane cele, które stawiano przed odkrywcami <p>Terminy: karawela, Indie Zachodnie, traktat w Tordesillas</p> <p>Postaci: Bartolomeu Diaz, Vasco da Gama, Krzysztof Kolumb, Ferdynand Magellan, Henryk Żeglarz, Amerigo Vespucci</p>		
<p>4. Ekspansja kolonialna Hiszpanii i Portugalii w XVI w.</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje sposób zajmowania i organizację odkrytych terenów przez Portugalczyków i Hiszpanów; przedstawia, jak ludność miejscowa przyjmowała Europejczyków; wskazuje i wyjaśnia przyczyny podobieństw oraz różnic w sposobach ekspansji Portugalii i Hiszpanii; przedstawia proces chrystianizacji podbijanych ludów; charakteryzuje zmiany, które zaszły w Nowym Świecie w wyniku jego podboju przez Europejczyków; wymienia skutki XVI-wiecznej ekspansji kolonialnej dla Europy <p>Terminy: konkwista, konkwistador, faktoria, hacienda, Metys, Mulat, Zambo, Kreol</p> <p>Postaci: Hernán Cortés, Francisco Pizarro, Afonso de Albuquerque, Montezuma II, Atahualpa</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje sposób zajmowania oraz organizacji odkrytych terenów przez Portugalczyków i Hiszpanów; przedstawia, jak ludność miejscowa przyjmowała Europejczyków; wymienia zmiany, które zaszły w Nowym Świecie w wyniku jego podboju przez Europejczyków; wymienia skutki XVI-wiecznej ekspansji kolonialnej dla Europy 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia proces chrystianizacji podbijanych ludów; wskazuje i wyjaśnia przyczyny podobieństw oraz różnic w sposobach ekspansji, a także organizacji terenów podbitych przez Portugalię i Hiszpanię; charakteryzuje politykę Portugalii i Hiszpanii wobec ludności miejscowej; ocenia, które ze zmian, zachodzących w Nowym Świecie pod wpływem Europejczyków, mogły być dobre dla ludności miejscowej
<p>5. Gospodarka Europy w XVI stuleciu</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia zmianę szlaków handlowych i wyjaśnia przyczyny tego zjawiska; charakteryzuje proces urbanizacji Europy; charakteryzuje instytucje, które przyczyniły się do rozwoju handlu; przedstawia zmiany, które zaszły w sposobie produkcji na kontynencie europejskim; przedstawia zmiany w rolnictwie angielskim i ich przyczyny; charakteryzuje różne regiony gospodarcze Europy; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia zmianę szlaków handlowych i wyjaśnia przyczyny tego zjawiska; charakteryzuje proces urbanizacji Europy; charakteryzuje instytucje, które przyczyniły się do rozwoju handlu; wyjaśnia, na czym polegał system nakładczy; definiuje pojęcia: rewolucja cen i dualizm gospodarczy 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia zmiany, które zaszły w sposobie produkcji na kontynencie europejskim, i wyjaśnia ich przyczyny; przedstawia zmiany w rolnictwie angielskim i wyjaśnia ich przyczyny; charakteryzuje różne regiony gospodarcze Europy; wyjaśnia pojęcia: dualizm gospodarczy i rewolucja cen; wyjaśnia wpływ wielkich odkryć geograficznych na przemianę w gospodarce europejskiej

Temat lekcji	Cele lekcji	Wymagania podstawowe	Wymagania ponadpodstawowe
	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia pojęcia: dualizm gospodarczy i rewolucja cen; • wyjaśnia wpływ wielkich odkryć geograficznych na przemiany w gospodarce europejskiej <p>Terminy: system nakładczy, rewolucja cen, dualizm gospodarczy, grodzenia, kompania handlowa, giełda, weksel</p>		
6. Kształtowanie się kultury odrodzenia	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje czynniki sprzyjające rozwojowi renesansu i humanizmu; • wyjaśnia, dlaczego renesans rozpoczął się w miastach włoskich; • przedstawia cechy architektury, rzeźby i malarstwa renesansowego; • wskazuje na różnice i podobieństwa sztuki renesansu w różnych regionach Europy; • charakteryzuje rolę mecenatu w rozwoju sztuki renesansu; • charakteryzuje myśl polityczną odrodzenia i wyjaśnia jej związki z sytuacją polityczną w Europie; • charakteryzuje literaturę renesansu <p>Terminy: renesans, humanizm, attyka, utopia, mecenat</p> <p>Postacie: Leonardo da Vinci, Michał Anioł, Erazm z Rotterdamu, Rafael Santi, Niccoló Machiavelli, Jean Bodin, Tomasz More, William Szekspir</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje czynniki sprzyjające rozwojowi renesansu i humanizmu; • przedstawia cechy architektury, rzeźby i malarstwa renesansowego; • wymienia twórców renesansu i niektóre ich dzieła; • rozpoznaje dzieła sztuki renesansowej; • charakteryzuje rolę mecenatu w rozwoju sztuki renesansu; • charakteryzuje myśl polityczną odrodzenia 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, dlaczego renesans rozpoczął się w miastach włoskich; • wskazuje na różnice i podobieństwa sztuki renesansu w różnych regionach Europy; • wyjaśnia związki myśli politycznej XVI w. z sytuacją polityczną w Europie tego okresu; • charakteryzuje literaturę renesansu
7. Cywilizacja europejska w XVI w.	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia zmiany, które zaszły w Europie w technice wojennej; • przedstawia zmiany w sposobie mierzenia czasu – zegar, kalendarz gregoriański; • charakteryzuje rozwój kartografii; • przedstawia rozwój edukacji w XVI w.; • charakteryzuje organizację państwa osmańskiego; • przedstawia położenie innych religii w imperium osmańskim; • charakteryzuje sytuację na Rusi; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia zmiany, które zaszły w Europie w technice wojennej; • przedstawia zmiany w sposobie mierzenia czasu – zegar, kalendarz gregoriański; • charakteryzuje rozwój kartografii; • przedstawia rozwój edukacji w XVI w.; • charakteryzuje organizację państwa osmańskiego; • charakteryzuje sytuację na Rusi 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia związek między zmianami w technice wojennej a formacjami wojskowymi i kształtem fortyfikacji miejskich; • charakteryzuje edukację dziewcząt w XVI w.; • wyjaśnia znaczenie teorii heliocentrycznej Kopernika dla reformy kalendarza; • przedstawia sytuację innych religii w imperium osmańskim; • wyjaśnia, dlaczego imperium osmańskie i Wielkie Księstwo Moskiewskie zamknęły się na wpływy Europy Zachodniej

Temat lekcji	Cele lekcji	Wymagania podstawowe	Wymagania ponadpodstawowe
	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, dlaczego imperium osmańskie i Wielkie Księstwo Moskiewskie zamknęły się na wpływy Europy Zachodniej <p>Terminy: bastion, teoria heliocentryczna, ulemowie, janczarzy</p> <p>Postacie: Mikołaj Kopernik, Giordano Bruno</p>		
8. Rozłam zachodniego chrześcijaństwa – reformacja	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia przyczyny reformacji, dzieląc je na religijne, gospodarczo-społeczne, polityczne; • przedstawia zasady wyznań: luteranizmu, kalwinizmu i anglikanizmu oraz organizację kościołów protestanckich; • charakteryzuje przebieg wojen religijnych w Niemczech i we Francji; • wyjaśnia stosunek Marcina Lutra i ksiąząt Rzeszy do wojny chłopskiej; • wyjaśnia, dlaczego część ksiąząt niemieckich poparła Marcina Lutra; • pokazuje na mapie zasięg wyznań protestanckich; • wyjaśnia, gdzie i dlaczego poparcie uzyskało wyznanie kalwińskie; • wyjaśnia, jaki wpływ na różne dziedziny życia miały wyznania protestanckie, np. na edukację, gospodarkę <p>Terminy: sekularyzacja, teoria predestynacji, hugenoci, pokój augsburski, edykt nantejski</p> <p>Postaci: Marcin Luter, Jan Kalwin, Henryk VIII, Karol V, Henryk IV Burbon, Tomasz Münzer</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia przyczyny reformacji, dzieląc je na religijne, gospodarczo-społeczne, polityczne; • przedstawia zasady wyznań: luteranizmu, kalwinizmu i anglikanizmu oraz organizację kościołów protestanckich; • charakteryzuje przebieg wojen religijnych w Niemczech i we Francji; • przedstawia postanowienia pokoju augsburskiego i edyktu nantejskiego; • pokazuje na mapie zasięg wyznań protestanckich 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia związki między religijnymi, gospodarczo-społecznymi i politycznymi przyczynami reformacji; • wyjaśnia, dlaczego część ksiąząt niemieckich poparła Marcina Lutra; • wyjaśnia stosunek Marcina Lutra i ksiąząt Rzeszy do wojny chłopskiej; • wyjaśnia, gdzie i dlaczego poparcie uzyskało wyznanie kalwińskie; • wyjaśnia, jaki wpływ na różne dziedziny życia miały wyznania protestanckie, np. na edukację, gospodarkę; • porównuje pokój augsburski i edykt nantejski
9. Reforma Kościoła katolickiego	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • omawia reakcję Kościoła katolickiego na reformację; • przedstawia postanowienia soboru trydenckiego; • charakteryzuje formy propagandy wiary; • wyjaśnia, na czym polegała reforma w zakonach, i dlaczego powstawały nowe zakony; • charakteryzuje działalność jezuitów <p>Terminy: trydenckie wyznanie wiary, jezuci, bonifratrzy, pijarzy, szarytki, Kongregacja Powszechnej Inkwizycji, <i>Indeks Ksiąg Zakazanych</i></p> <p>Postaci: Ignacy Loyola, Franciszek Ksawery</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • omawia reakcję Kościoła katolickiego na reformację; • przedstawia postanowienia soboru trydenckiego; • wymienia formy działalności jezuitów 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dzieli postanowienia soboru trydenckiego na dotyczące doktryny wiary i reformy kleru; • ocenia, które z nich były reakcją na zarzuty stawiane Kościołowi katolickiemu przez protestantów; • charakteryzuje formy propagandy wiary; • wyjaśnia, na czym polegała reforma w zakonach, i dlaczego powstawały nowe zakony; • wyjaśnia, w jaki sposób jezuci działający na innych kontynentach dostosowywali się do miejscowych zwyczajów, i dlaczego to robili

Temat lekcji	Cele lekcji	Wymagania podstawowe	Wymagania ponadpodstawowe
10. Przemiany społeczno-polityczne w Europie XVI w.	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje przemiany społeczne w Europie XVI w.; wyjaśnia przyczyny kształtowania się szlachty i jej wewnętrznego zróżnicowania; przedstawia ideologiczne założenia XVI-wiecznych przemian ustrojowych w Europie; przedstawia proces centralizacji władzy państwowej; charakteryzuje samodzielną Rosję; omawia wojnę o niepodległość Niderlandów; charakteryzuje ustrój Holandii <p>Terminy: klientelizm, nobilitacja, centralizacja, armia zaciężna, samodzielną</p> <p>Postaci: Jean Bodin, Henryk IV Burbon, Elżbieta I, Iwan IV, Filip II</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje przemiany społeczne w Europie XVI w.; przedstawia ideologiczne założenia XVI-wiecznych przemian ustrojowych w Europie; przedstawia proces centralizacji władzy państwowej; charakteryzuje samodzielną Rosję; omawia wojnę o niepodległość Niderlandów; charakteryzuje ustrój Holandii 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia przyczyny kształtowania się szlachty i jej wewnętrznego zróżnicowania; porównuje proces centralizacji władzy na przykładzie Anglii i Francji; wyjaśnia, czym różniła się samodzielną Rosję od scentralizowanych monarchii Europy Zachodniej; przedstawia różnorodność przyczyn wojny o niepodległość Niderlandów i wskazuje na zależności między nimi; przedstawia specyfikę ustroju Holandii na tle Europy Zachodniej
11. Stosunki międzynarodowe w XVI-wiecznej Europie	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia ekspansję imperium osmańskiego; charakteryzuje politykę dynastyczną Habsburgów; omawia stosunki hiszpańsko-angielskie w XVI w.; przedstawia ekspansję Wielkiego Księstwa Moskiewskiego <p>Terminy: polityka dynastyczna, Wielka Armada</p> <p>Postaci: Maksymilian I, Sulejman Wspaniały, Filip II, Elżbieta I, Maria Stuart, Iwan IV Groźny</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> pokazuje na mapie tereny ekspansji imperium osmańskiego; charakteryzuje politykę dynastyczną Habsburgów; wymienia przyczyny konfliktów między Hiszpanią a Anglią; pokazuje na mapie tereny ekspansji Wielkiego Księstwa Moskiewskiego 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia różnice w polityce władców europejskich wobec imperium osmańskiego i wyjaśnia ich przyczyny; wyjaśnia, kto i dlaczego mógł się czuć zagrożony polityką dynastyczną Habsburgów; wyjaśnia przyczyny ekspansji Wielkiego Księstwa Moskiewskiego
II. Rzeczpospolita w XVI stuleciu			
12. Polska i Litwa pod panowaniem ostatnich Jagiellonów	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia rozwarstwienie stanu szlacheckiego w Polsce; przedstawia pozycję polityczną szlachty; charakteryzuje proces rozwoju uprawnień sejmu w XVI w.; omawia przyczyny powstania i sukcesy ruchu egzekucyjnego; przedstawia realizację polskiego programu <i>dominium Maris Baltici</i> 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia rozwarstwienie stanu szlacheckiego w Polsce; przedstawia pozycję polityczną szlachty; wymienia uprawnienia, które sejm uzyskał w XVI w.; wymienia sukcesy ruchu egzekucyjnego; przedstawia skutki wojny z zakonem krzyżackim i wojny północnej (o Inflanty) 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia rywalizację szlachty i władców w procesie kształtowania się pozycji polskiego sejmu w XVI w.; wyjaśnia genezę powstania szlacheckiego ruchu egzekucyjnego; pokazuje związki między sukcesami ruchu egzekucyjnego a zmianą polityki królewskiej; ocenia korzyści, jakie miałyby Polska z realizacji programu <i>dominium Maris Baltici</i>

Temat lekcji	Cele lekcji	Wymagania podstawowe	Wymagania ponadpodstawowe
	<p>Terminy: ruch egzekucyjny, lustracja królewskich, wojsko kwarciane, Prusy Książęce, zakon kawalerów mieczowych</p> <p>Postaci: Zygmunt Stary, Zygmunt August, Albrecht Hohenzollern, Gotthard Kettler</p>		
13. Początki Rzeczypospolitej Obojga Narodów	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia przyczyny przekształcenia unii personalnej w unię realną; • wymienia postanowienia unii lubelskiej; • przedstawia organizację państwa polsko-litewskiego w okresie bezkrólewia; • omawia dwie pierwsze wolne elekcje; • charakteryzuje politykę zagraniczną Stefana Batorego; • charakteryzuje politykę wewnętrzną Stefana Batorego <p>Terminy: unia realna, elekcja <i>viritim</i>, interreks, artykuły henrykowskie, konfederacja warszawska, pacta conventa, sejm konwokacyjny, Trybunał Koronny, Trybunał Litewski</p> <p>Postaci: Henryk Walezy, Stefan Batory, Anna Jagiellonka, Jan Zamoyski</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia przyczyny przekształcenia unii personalnej w unię realną; • wymienia postanowienia unii lubelskiej; • przedstawia organizację wolnych elekcji po wygaśnięciu dynastii Jagiellonów; • wymienia postanowienia artykułów henrykowskich; • przedstawia wojny Stefana Batorego z Rosją; • przedstawia politykę sądową Stefana Batorego 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia dążenia szlachty polskiej i litewskiej do zawarcia unii realnej; • wyjaśnia przyczyny oporu magnatów litewskich przeciwko unii realnej; • przedstawia organizację państwa polsko-litewskiego w okresie bezkrólewia; • wyjaśnia, w jaki sposób szlachta zabezpieczyła swoje prawa przed dążeniami absolutystycznymi kandydatów do tronu polskiego; • przedstawia okoliczności dwóch pierwszych wolnych elekcji; • omawia przyczyny i skutki konfliktu Stefana Batorego z Gdańskiem; • ocenia politykę wewnętrzną Stefana Batorego; • przedstawia cele polityki zagranicznej Stefana Batorego i ocenia ich realizację
14. Terytorium, ludność i gospodarka państwa polsko-litewskiego	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia sytuację demograficzną Rzeczypospolitej; • wyjaśnia przyczyny kształtowania się folwarku pańszczyźnianego; • przedstawia proces powiększania ziemi folwarcznej; • charakteryzuje pozycję miast w Rzeczypospolitej ze szczególnym uwzględnieniem Gdańska; • przedstawia kierunki handlu Rzeczypospolitej i jej bilans handlowy; • wyjaśnia, na czym polegało uprzywilejowanie gospodarcze szlachty; • przedstawia ograniczenia nakładane na inne stany przez szlachtę <p>Terminy: pańszczyzna, folwark pańszczyźniany, czeladź</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pokazuje na mapie obszar Rzeczypospolitej i rejony wydobywania surowców oraz kierunki handlu; • przedstawia sytuację demograficzną Rzeczypospolitej; • wymienia przyczyny kształtowania się folwarku pańszczyźnianego; • przedstawia proces powiększania ziemi folwarcznej; • przedstawia pozycję Gdańska w gospodarce Rzeczypospolitej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia przyczyny kształtowania się folwarku pańszczyźnianego z uwzględnieniem sytuacji gospodarczej na zachodzie Europy; • charakteryzuje pozycję miast w Rzeczypospolitej; • ocenia bilans handlowy Rzeczypospolitej; • przedstawia ograniczenia nakładane na inne stany przez szlachtę; • wyjaśnia, na czym polegało uprzywilejowanie gospodarcze szlachty; • ocenia, czy uprzywilejowanie gospodarcze szlachty było korzystne dla rozwoju gospodarczego Rzeczypospolitej

Temat lekcji	Cele lekcji	Wymagania podstawowe	Wymagania ponadpodstawowe
<p>15. Religie, wyznania, narody Korony i Litwy w XVI w.</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia i porównuje strukturę etniczną oraz wyznaniową Polski w XV i XVI w., a także wyjaśnia przyczyny różnic; • przedstawia sytuację Kościoła katolickiego w Polsce na przełomie XV i XVI w.; • omawia przyczyny reformacji w Rzeczypospolitej; • wymienia wyznania protestanckie, które stały się popularne wśród społeczeństwa Rzeczypospolitej, i wyjaśnia przyczyny tego zjawiska; • charakteryzuje specyfikę stosunków religijnych w Rzeczypospolitej na tle Europy; • przedstawia działalność jezuitów w Polsce; • przedstawia wpływ wyznań protestanckich na rozwój kultury polskiej <p>Terminy: annaty, świętopietrze, arianizm, konfederacja warszawska, unia brzeska, unicy, grekokatolicy, Akademia Rakowska</p> <p>Postaci: Stanisław Hozjusz, Zygmunt III Waza</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia i porównuje strukturę etniczną oraz wyznaniową Polski w XV i XVI w., a także wyjaśnia przyczyny różnic; • przedstawia sytuację Kościoła katolickiego w Polsce na przełomie XV i XVI w.; • omawia przyczyny reformacji w Rzeczypospolitej; • wymienia wyznania protestanckie, które stały się popularne wśród społeczeństwa Rzeczypospolitej; • wymienia sukcesy ruchu egzekucyjnego, które sprzyjały rozwojowi reformacji; • wymienia postanowienia konfederacji warszawskiej; • wymienia dzieła kultury polskiej związane z protestantyzmem 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, które wyznania protestanckie były popularne w poszczególnych grupach społeczeństwa Rzeczypospolitej; • wyjaśnia, co sprzyjało szerzeniu się reformacji w Rzeczypospolitej i istnieniu różnorodnych wyznań protestanckich; • wyjaśnia, dlaczego arianie byli potępiani przez inne wyznania; • charakteryzuje specyfikę stosunków religijnych w Rzeczypospolitej na tle Europy; • przedstawia okoliczności uchwalenia konfederacji warszawskiej; • ocenia politykę Zygmunta III Wazy wobec protestantów i prawosławnych; • wyjaśnia przyczyny zawarcia unii brzeskiej; • przedstawia działalność jezuitów w Polsce i ich wpływ na politykę Zygmunta III Wazy; • przedstawia wpływ wyznań protestanckich na rozwój kultury polskiej i języka polskiego; • omawia znaczenie szkolnictwa protestanckiego i jezuickiego dla poziomu wykształcenia społeczeństwa i rozwoju kultury
<p>16. System rządów w Rzeczypospolitej</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia strukturę stanu szlacheckiego i jego przemiany w XVI w.; • wymienia organy władzy centralnej i ich kompetencje; • przedstawia wzajemne zależności między organami władzy w Rzeczypospolitej w XVI w.; • przedstawia rolę sejmików ziemskich; • charakteryzuje sądownictwo szlacheckie; • wymienia źródła dochodów monarszych; • charakteryzuje system obrony Rzeczypospolitej w XVI w. <p>Terminy: wojsko kwarciane, hetman wielki, hetman polny, kanclerz, podskarbi, stan sejmujący, sąd sejmowy, sądy grodzkie</p> <p>Postaci: Jan Zamoyski</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia strukturę stanu szlacheckiego i jego przemiany w XVI w.; • wymienia organy władzy centralnej i ich przykładowe kompetencje; • przedstawia sposób powoływania i skład sejmu; • wymienia uprawnienia sądu sejmowego; • wymienia źródła dochodów monarszych; • wymienia podstawowe rodzaje wojsk w Rzeczypospolitej w XVI w. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia organy władzy centralnej i lokalnej w Rzeczypospolitej i ich kompetencje; • przedstawia wzajemne zależności pomiędzy organami władzy w Rzeczypospolitej w XVI w., ze szczególnym uwzględnieniem wzajemnych relacji między królem a sejmem; • ocenia, w jakim stopniu król mógł prowadzić samodzielną politykę; • wyjaśnia rolę artykułów henrykowskich w kształtowaniu się ustroju Rzeczypospolitej; • charakteryzuje sądownictwo szlacheckie; • ocenia skuteczność i efektywność systemu obrony Rzeczypospolitej w XVI w.; • przedstawia rolę Jana Zamoyskiego u boku Stefana Batorego

Temat lekcji	Cele lekcji	Wymagania podstawowe	Wymagania ponadpodstawowe
17. Kultura polska epoki odrodzenia	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia rolę Krakowa jako ośrodka życia kulturalnego i naukowego; • omawia rolę mecenatu królewskiego i magnackiego w rozwoju kultury polskiego odrodzenia; • wymienia cechy sztuki i architektury renesansowej w Polsce oraz przykładowe zabytki; • charakteryzuje myśl polityczną polskiego odrodzenia; • przedstawia rozwój nauk ścisłych i humanistycznych w XVI w.; • przedstawia zmiany, które zaszły w szkolnictwie w Rzeczypospolitej w XVI w. <p>Terminy: krużganek, attyka, arras, arkady</p> <p>Postaci: Jan Dantyszek, Jan Kochanowski, Mikołaj Rej, Marcin Kromer, Andrzej Frycz Modrzewski, Stanisław Orzechowski, Łukasz Górnicki, Mikołaj Kopernik, Maciej z Miechowa, Jakub Parkoszwic</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia rolę Krakowa jako ośrodka życia kulturalnego i naukowego; • wymienia cechy sztuki i architektury renesansowej w Polsce oraz przykładowe zabytki; • rozpoznaje budowle renesansowe; • przedstawia poglądy na funkcjonowanie państwa i społeczeństwo Andrzeja Frycza Modrzewskiego i Stanisława Orzechowskiego; • wymienia przykładowych pisarzy odrodzenia w Polsce i ich dzieła; • przedstawia osiągnięcia naukowe Mikołaja Kopernika 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • omawia rolę mecenatu królewskiego i magnackiego w rozwoju kultury polskiego odrodzenia; • wyjaśnia, gdzie polscy kronikarze szukali korzeni szlachty polskiej, litewskiej i ruskiej; • przedstawia wzorce osobowe, które funkcjonowały w polskiej literaturze epoki odrodzenia; • przedstawia osiągnięcia polskich uczonych epoki odrodzenia; • porównuje poglądy na państwo i społeczeństwo Andrzeja Frycza Modrzewskiego, Stanisława Orzechowskiego i Stanisława Hozjusza; • przedstawia zmiany, które zaszły w szkolnictwie w Rzeczypospolitej w XVI w.; • ocenia rolę fundacji magnackich w rozwoju oświaty w Rzeczypospolitej w epoce odrodzenia

III. Europa i świat w „wieku wiary i rozumu”

18. Gospodarka Europy i świata w XVII w.	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia przyczyny zmian demograficznych w Europie w XVII w.; • charakteryzuje ekspansję kolonialną państw europejskich w XVII w.; • wyjaśnia rolę kompanii handlowych; • przedstawia założenia merkantylnizmu i jego realizację; • charakteryzuje przemiany w gospodarce XVII-wiecznej <p>Terminy: emigracja, imigracja, fleuta, merkantylnizm, bank emisyjny, manufaktura, akt nawigacyjny, płodozmian</p> <p>Postaci: Jean-Baptiste Colbert</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pokazuje na mapie obszary skolonizowane przez państwa europejskie w XVII w.; • wyjaśnia rolę kompanii handlowych w rozwoju gospodarki państw europejskich; • przedstawia rolę banku emisyjnego w rozwoju gospodarki; • definiuje pojęcie merkantylnizmu; • wymienia zmiany w rzemiośle i rolnictwie w XVII w. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia przyczyny zmian demograficznych XVII-wiecznej Europie; • przedstawia wpływ ekspansji kolonialnej na rozwój gospodarki Europy; • przedstawia znaczenie Holandii w gospodarce europejskiej XVII w.; • przedstawia założenia merkantylnizmu i jego realizację na przykładzie Francji i Anglii; • przedstawia zależności między zmianami zachodzącymi w rolnictwie i rzemiośle w XVII w.
19. Wojna trzydziestoletnia	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia układ sił w Europie przed wojną trzydziestoletnią i po jej zakończeniu; • omawia przyczyny wojny trzydziestoletniej; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia przyczyny wojny trzydziestoletniej, dzieląc je na religijne, ustrojowe i polityczne; • wymienia obozy walczące w wojnie trzydziestoletniej i państwa je popierające; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje ustrój Rzeszy w XVII w.; • ocenia, czy wojna trzydziestoletnia miała bardziej charakter wojny religijnej, czy politycznej;

Temat lekcji	Cele lekcji	Wymagania podstawowe	Wymagania ponadpodstawowe
	<ul style="list-style-type: none"> wymienia obozy walczące w wojnie trzydziestoletniej i państwa je popierające; wymienia etapy wojny trzydziestoletniej i najważniejsze bitwy; przedstawia skutki wojny trzydziestoletniej <p>Terminy: defenestracja praska, Unia Protestancka, Liga Katolicka, pokój westfalski, lisowczycy</p> <p>Postaci: Gustaw Adolf, Albrecht Wallenstein</p>	<ul style="list-style-type: none"> wymienia etapy wojny trzydziestoletniej i najważniejsze bitwy; pokazuje na mapie zmiany terytorialne, które zaszły na mocy pokoju westfalskiego; przedstawia układ sił w Europie po wojnie trzydziestoletniej 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia udział Francji i Polaków w wojnie trzydziestoletniej; przedstawia wpływ wojny trzydziestoletniej na państwowość i kulturę Czechów; porównuje układ sił w Europie przed wojną trzydziestoletnią i po jej zakończeniu; przedstawia stosunek wojskowych do ludności cywilnej w trakcie wojny trzydziestoletniej
20. Absolutyzm i despotyzm w Europie XVII w.	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia proces kształtowania się monarchii absolutnej we Francji; wymienia czynniki, które utrudniały centralizację władzy, i przedstawia sposoby ich przezwycięzania; przedstawia pozycję i uprawnienia monarchy w systemie monarchii absolutnej; charakteryzuje rolę Wersalu; charakteryzuje samodzielną w Rosji XVII w.; charakteryzuje ustrój i sytuację wewnętrzną w imperium osmańskim w XVII w. <p>Terminy: intendenci, fronda, <i>noblesse de robe</i>, Wersal, wielka smuta, Dywan</p> <p>Postaci: kardynał Armand de Richelieu, kardynał Jules Mazarin, Ludwik XIV</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia czynniki, które utrudniały centralizację władzy we Francji; wymienia przykładowe centralne organy władzy we Francji; wymienia przykładowe kompetencje monarchy i intendentów; wyjaśnia, kto i dlaczego wspierał monarchę w dążeniach do absolutyzmu 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia sposoby ograniczania roli sił i środowisk odśrodkowych w monarchii francuskiej; przedstawia proces centralizacji władzy i ujednoczenia państwa francuskiego; przedstawia pozycję monarchy w monarchii absolutnej; wymienia prawa króla Francji i ograniczenia, którym podlegał; charakteryzuje znaczenie Wersalu jako symbolu absolutyzmu francuskiego i potęgi Francji; charakteryzuje samodzielną w Rosji XVII w.; charakteryzuje ustrój i sytuację wewnętrzną w imperium osmańskim w XVII w.
21. Rewolucja angielska	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje stosunki religijne w Anglii w XVII w.; przedstawia stosunki pierwszych Stuartów z parlamentem, wyjaśnia, co było przyczyną konfliktów; charakteryzuje przebieg i skutki wojny domowej w Anglii; przedstawia rolę Olivera Cromwella; przedstawia okoliczności powrotu Stuartów do władzy; wyjaśnia przyczyny Sławetnej Rewolucji; charakteryzuje ustrój monarchii parlamentarnej w Anglii 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia przyczyny rewolucji w Anglii; przedstawia zmiany, które zaszły w Anglii w wyniku wojny domowej; przedstawia okoliczności powrotu Stuartów do władzy; wymienia przyczyny Sławetnej Rewolucji; wymienia cechy monarchii parlamentarnej w Anglii na przełomie XVII i XVIII w.; wymienia dokumenty, które ukształtowały ustrój angielski na przełomie XVII i XVIII w. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, w jaki sposób konflikty religijne w Anglii wpłynęły na jej sytuację polityczną w XVII w.; wyjaśnia, dlaczego doszło do zwołania Krótkiego i Długiego Parlamentu; przedstawia rolę Olivera Cromwella w trakcie rewolucji angielskiej i po jej zakończeniu; wyjaśnia przyczyny Sławetnej Rewolucji; przedstawia pozycję i uprawnienia parlamentu oraz króla w Anglii, a także ich wzajemne relacje na przełomie XVII i XVIII w.; wyjaśnia sformułowanie „król panuje, lecz nie rządzi”

Temat lekcji	Cele lekcji	Wymagania podstawowe	Wymagania ponadpodstawowe
	<p>Terminy: purytanie, Krótki Parlament, Długi Parlament, lord protektor, Sławetna Rewolucja, torysi, wigowie, <i>Habeas Corpus Act</i>, <i>Deklaracja praw</i></p> <p>Postaci: Karol I, Jakub II, Oliver Cromwell, Wilhelm Orański</p>		
<p>22. Rewolucja intelektualna XVII w. i kultura baroku</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia rozwój nauk matematyczno-przyrodniczych; • przedstawia różne sposoby postępowania badawczego, które rozwinęły się w XVII w.; • przedstawia rolę wynalazków XVII w.; • wymienia cechy sztuki baroku i podaje przykłady zabytków; • charakteryzuje różne nurty stylu barokowego; • charakteryzuje myśl polityczną baroku <p>Terminy: racjonalizm, indukcja, dedukcja, empiryzm, akademia nauk</p> <p>Postaci: Kartezjusz, Izaak Newton, Galileusz, Johannes Kepler, Gottfried Wilhelm Leibniz, Thomas Hobbes, Jacques Bossuet, John Locke, Diego Velázquez, Peter Paul Rubens, Rembrandt van Rijn</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia rozwój nauk matematyczno-przyrodniczych; • wymienia przykładowych uczonych i ich odkrycia; • definiuje pojęcia: racjonalizm i empiryzm; • wymienia cechy sztuki baroku i przykłady zabytków; • rozpoznaje dzieła sztuki barokowej; • przedstawia poglądy Thomasa Hobbesa i Johna Locke'a na państwo i społeczeństwo 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia znaczenie wynalazków i odkryć XVII-wiecznych na rozwój nauki; • przedstawia rolę akademii nauk zakładanych w różnych państwach; • porównuje różne sposoby badawcze, które rozwinęły się w XVII w. • porównuje poglądy pisarzy politycznych XVII w. na państwo i społeczeństwo; • porównuje różne nurty w sztuce baroku; • przedstawia rolę Francji i Niderlandów w rozwoju kultury epoki baroku
IV. Rzeczpospolita w dobie wielkich wojen XVII w.			
<p>23. Konflikty wewnętrzne i wojny ze Szwecją za panowania Zygmunta III i Władysława IV</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia okoliczności objęcia władzy przez Zygmunta III Wazę w Polsce; • omawia przyczyny konfliktu Zygmunta III ze szlachtą; • przedstawia przebieg i skutki rokoszu Zebrzydowskiego; • przedstawia przyczyny, przebieg i skutki wojen polsko-szwedzkich w I połowie XVII w.; • charakteryzuje relacje między Wazami a Habsburgami w I połowie XVII w. <p>Terminy: rokosz, regaliści</p> <p>Postaci: Mikołaj Zebrzydowski, Jan Karol Chodkiewicz, Piotr Skarga</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia przyczyny konfliktu Zygmunta III Wazy ze szlachtą; • przedstawia skutki rokoszu Zebrzydowskiego; • wymienia przyczyny wojen polsko-szwedzkich w I połowie XVII w.; • pokazuje na mapie zmiany terytorialne po wojnach polsko-szwedzkich w I połowie XVII w.; • pokazuje na mapie miejsca najważniejszych bitew podczas wojen polsko-szwedzkich w I połowie XVII w.; • wymienia skutki wojen polsko-szwedzkich w I połowie XVII w. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia okoliczności objęcia władzy przez Zygmunta III Wazę w Polsce; • wyjaśnia, jaki wpływ na stosunki króla ze szlachtą miały jego dążenia do objęcia tronu w Szwecji i polityka religijna; • przedstawia przebieg rokoszu Zebrzydowskiego i radykalizację postaw szlachty w jego trakcie; • wyjaśnia, jak szlachta ograniczyła możliwość korzystania z prawa wypowiedziania posłuszeństwa królowi; • przedstawia międzynarodowe uwarunkowania wojen polsko-szwedzkich w I połowie XVII w. i ich wpływ na postanowienia zawieranych rozejmów; • przedstawia związki Wazów z Habsburgami i wyjaśnia ich wpływ na politykę zagraniczną Rzeczypospolitej

Temat lekcji	Cele lekcji	Wymagania podstawowe	Wymagania ponadpodstawowe
<p>24. Stosunki Rzeczypospolitej z Rosją, Turcją i Hohenzollernami za panowania Zygmunta III i Władysława IV</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia przyczyny, przebieg i skutki wojen z Rosją w I połowie XVII w.; • przedstawia przyczyny, przebieg i skutki wojen z Turcją w I połowie XVII w.; • charakteryzuje politykę Zygmunta III Wazy wobec władców Prus Książęcych <p>Terminy: dymitriady</p> <p>Postaci: Stanisław Żółkiewski, Wasyl Szujski</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia przyczyny wojen z Rosją i Turcją w I połowie XVII w.; • pokazuje na mapie zmiany terytorialne po wojnach z Rosją w I połowie XVII w.; • pokazuje na mapie miejsca najważniejszych bitew z Rosją i Turcją w I połowie XVII w. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje dymitriady, wyjaśnia, dlaczego nie są one traktowane jako wojna Rzeczypospolitej z Rosją; • wyjaśnia wpływ sytuacji międzynarodowej na wybuch wojny Rzeczypospolitej z Rosją i Turcją; • przedstawia warunki umowy Stanisława Żółkiewskiego z bojarami rosyjskimi i ocenia szanse ich realizacji; • przedstawia politykę Zygmunta III Wazy wobec władców Prus Książęcych i wyjaśnia, co wpłynęło na jej kształt
<p>25. Rzeczpospolita w okresie powstania Chmielnickiego i potopu szwedzkiego</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje podłoże różnorodnych konfliktów na Ukrainie; • przedstawia przyczyny, przebieg i skutki powstania Chmielnickiego; • przedstawia przyczyny, przebieg i skutki potopu szwedzkiego; • charakteryzuje postawy szlachty wobec Kozaków i Szwedów w czasie powstania Chmielnickiego i potopu szwedzkiego; • charakteryzuje sytuację międzynarodową w Europie Środkowo-Wschodniej w trakcie potopu szwedzkiego; • przedstawia przyczyny, przebieg i skutki wojen z Rosją w II połowie XVII w. <p>Terminy: Kozacy rejestrowi, ugoda w Perejasławiu, ugoda w Hadziaczu, konfederacja w Tyszowcach, traktaty welawsko-bydgoskie, traktat w Radnot</p> <p>Postaci: Bohdan Chmielnicki, Karol X Gustaw, Janusz Radziwiłł, Augustyn Kordecki, Stefan Czarniecki</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia przyczyny powstania Chmielnickiego; • pokazuje na mapie zasięg powstania Chmielnickiego i miejsca najważniejszych bitew; • wymienia przyczyny potopu szwedzkiego; • pokazuje na mapie zasięg potopu szwedzkiego i miejsca najważniejszych bitew; • charakteryzuje postawy szlachty wobec Szwedów w czasie potopu szwedzkiego; • wymienia sojuszników Rzeczypospolitej w trakcie potopu szwedzkiego; • wymienia przyczyny wojny z Rosją w II połowie XVII w.; • pokazuje na mapie zmiany terytorialne po wojnie z Rosją w II połowie XVII w. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje podłoże różnorodnych konfliktów na Ukrainie i przedstawia ich związek z wybuchem powstania Chmielnickiego; • charakteryzuje postawę szlachty wobec Kozaków w czasie powstania Chmielnickiego i potopu szwedzkiego; • przedstawia reakcję państw Europy Środkowo-Wschodniej na potop szwedzki; • wyjaśnia, na pomoc których państw i dlaczego mogła liczyć Rzeczpospolita w walce ze Szwedami; • ocenia skutki wojen ze Szwedami i Rosją dla Rzeczypospolitej, biorąc pod uwagę kwestie polityczne, gospodarcze i kulturalne
<p>26. Kryzys Rzeczypospolitej i konflikt z Turcją w drugiej połowie XVII w.</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje kryzys ustrojowy Rzeczypospolitej w XVII w.; • przedstawia czynniki, które przyczyniły się do wzrostu pozycji magnaterii w Rzeczypospolitej; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia przyczyny wojen z Turcją w II połowie XVII w.; • pokazuje na mapie miejsca bitew z Turkami w II połowie XVII w.; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje kryzys ustrojowy Rzeczypospolitej w XVII w. i próby jego naprawy podejmowane przez Jana Kazimierza; • wyjaśnia, w jaki sposób magnaci decydowali o polityce państwa w XVII w.;

Temat lekcji	Cele lekcji	Wymagania podstawowe	Wymagania ponadpodstawowe
	<ul style="list-style-type: none"> wymienia projekty reform ustrojowych proponowane przez Jana Kazimierza; omawia skutki XVII-wiecznych wojen dla Rzeczypospolitej; przedstawia przyczyny, przebieg i skutki wojen z Turcją w II połowie XVII w.; charakteryzuje panowanie Jana III Sobieskiego <p>Terminy: liberum veto, konfederacja, elekcja <i>vivente rege</i>, klientelizm, oligarchia magnacka, pokój Grzymułtowskiego</p> <p>Postaci: Jerzy Lubomirski, Jan Kazimierz, Jan III Sobieski</p>	<ul style="list-style-type: none"> pokazuje na mapie zmiany terytorialne po wojnach z Turcją i Rosją w II połowie XVII w.; wymienia przykładowe skutki gospodarczo-społeczne i kulturalne wojen XVII-wiecznych dla Rzeczypospolitej; przedstawia funkcjonowanie sejmu walnego w XVII w. i wyjaśnia, co utrudniało przyjmowanie konstytucji 	<ul style="list-style-type: none"> ocenia, czy w II połowie XVII w. możemy mówić o oligarchii magnackiej jako formie ustroju Rzeczypospolitej; charakteryzuje politykę zagraniczną Jana III Sobieskiego; przedstawia zależności między gospodarczymi i społecznymi skutkami XVII-wiecznych wojen dla Rzeczypospolitej
27. Barok i sarmatyzm w Rzeczypospolitej Obojga Narodów	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje architekturę barokową w Polsce i podaje przykłady twórców oraz ich dzieł; wyjaśnia, w jaki sposób Kościół wykorzystywał sztukę baroku; charakteryzuje rolę mecenatu w rozwoju sztuki barokowej w Rzeczypospolitej; przedstawia cechy sarmatyzmu; charakteryzuje szkolnictwo Rzeczypospolitej epoki baroku; charakteryzuje piśmiennictwo polskie epoki baroku <p>Terminy: stiuk, kalwaria, sarmatyzm, naród polityczny, epistolografia</p> <p>Postaci: Tylman z Gameren, Jan Andrzej Morsztyn, Wacław Potocki, Jan Chryzostom Pasek, Daniel Naborowski, Mikołaj Sęp-Szarzyński</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia cechy architektury barokowej i podaje przykładowych twórców oraz ich dzieła; rozpoznaje budowle barokowe; przedstawia wpływ mecenatu królewskiego i kościelnego na rozwój sztuki barokowej w Rzeczypospolitej; przedstawia cechy sarmatyzmu; wymienia tematykę piśmiennictwa polskiego epoki baroku i przykładowych twórców; wymienia gatunki literackie, które rozwinęły się w epoce baroku 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia nurty polskiego baroku; wyjaśnia, w jaki sposób Kościół wykorzystywał sztukę baroku; wyjaśnia, w jaki sposób mecenat dworu królewskiego i Kościoła wpływał na rozwój mecenatu magnackiego; wyjaśnia, w jaki sposób ideologia sarmatyzmu wpływała na życie polityczne i obyczajowość szlachty; przedstawia, w jaki sposób autorzy epoki baroku reagowali na problemy ludzi sobie współczesnych; charakteryzuje szkolnictwo Rzeczypospolitej epoki baroku
V. Europa i świat w epoce oświecenia			
28. Przemiany społeczno-gospodarcze w XVIII stuleciu	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje przyczyny wzrostu demograficznego w XVIII w.; wyjaśnia, na czym polegała rewolucja agrarna; wyjaśnia, na czym polegała rewolucja przemysłowa; wyjaśnia, dlaczego w Wielkiej Brytanii najwcześniej doszło do przemian gospodarczych na dużą skalę; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia czynniki, które sprzyjały wzrostowi demograficznemu w XVIII w.; wymienia zmiany, które zaszły w rolnictwie w XVIII w.; wyjaśnia, jaką rolę w rozwoju przemysłu odegrała maszyna parowa; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, w jaki sposób warunki życia i przemiany w rolnictwie wpłynęły na wzrost demograficzny w XVIII w.; wyjaśnia związki między rewolucją agrarną a rewolucją przemysłową;

Temat lekcji	Cele lekcji	Wymagania podstawowe	Wymagania ponadpodstawowe
	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia skutki przemian gospodarczych XVIII w. przedstawia założenia koncepcji ekonomicznych XVIII w. <p>Terminy: rewolucja agrarna, rewolucja przemysłowa, fizjokratyzm, liberalizm ekonomiczny</p> <p>Postaci: James Watt, François Quesnay, Adam Smith</p>	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia założenia liberalizmu ekonomicznego; wymienia skutki społeczne przemian gospodarczych w XVIII w. 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, dlaczego w Wielkiej Brytanii najwcześniej doszło do przemian gospodarczych na dużą skalę; przedstawia przemiany w przemyśle w XVIII w. i ich wpływ na życie ludzi; porównuje założenia fizjokratyzmu i liberalizmu ekonomicznego
29. Filozofia i myśl polityczna oświecenia	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia przyczyny rozwoju filozofii oświecenia; przedstawia poglądy filozofów oświecenia na religię; wyjaśnia idee praw naturalnych; przedstawia założenia myśli politycznej oświecenia; przedstawia poglądy Immanuela Kanta; przedstawia rolę <i>Encyklopedii...</i> w rozwoju myśli oświeceniowej; przedstawia sposoby docierania myśli oświeceniowej do społeczeństwa <p>Terminy: prawa naturalne, deizm, ateizm, umowa społeczna, trójpodział władzy, encyklopedyści</p> <p>Postaci: Wolter, Monteskiusz, Denis Diderot, Jean-Jacques Rousseau, Immanuel Kant</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia czynniki rozwoju myśli oświeceniowej; wyjaśnia różnicę między deizmem a ateizmem; wymienia prawa naturalne; przedstawia poglądy Monteskiusza i Jeana-Jacques'a Rousseau; przedstawia rolę <i>Encyklopedii...</i> w rozwoju myśli oświeceniowej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia przyczyny rozwoju filozofii oświecenia; przedstawia poglądy filozofów oświecenia na religię; wyjaśnia idee praw naturalnych; przedstawia poglądy Immanuela Kanta; porównuje poglądy filozofów oświecenia na władzę; wyjaśnia, co dla filozofów oświecenia było najważniejszą wartością w stosunkach między władzą a społeczeństwem; przedstawia rolę Woltera w propagowaniu myśli oświeceniowej; przedstawia sposoby docierania myśli oświeceniowej do społeczeństwa
30. Edukacja, nauka i kultura XVIII w.	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia rozwój nauk matematyczno-przyrodniczych; wyjaśnia rolę odkryć geograficznych w poszerzaniu wiedzy o świecie; wymienia XVIII-wieczne wynalazki i ich autorów; przedstawia reformę szkolnictwa w XVIII w.; przedstawia modele wychowania w XVIII w. i wyjaśnia, na co kładziono nacisk przy wychowaniu dzieci; charakteryzuje kulturę oświecenia – architekturę, literaturę, sztukę <p>Terminy: rokoko, klasycyzm</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia najważniejsze odkrycia z dziedziny chemii i fizyki oraz ich autorów; przedstawia założenia i cel reformy szkolnictwa w XVIII w.; wymienia rodzaje szkół, które były wtedy zakładane; wymienia cechy architektury rokokowej i klasycystycznej; rozpoznaje dzieła sztuki w stylu rokokowym i klasycystycznym; przedstawia nurty w literaturze XVIII w. i wymienia pisarzy tworzących w tym okresie 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, w jaki sposób udostępniano osiągnięcia naukowe szerszej publiczności; przedstawia rozwój nauk matematyczno-przyrodniczych i ich zastosowanie w codziennym życiu; wyjaśnia rolę odkryć geograficznych w poszerzaniu wiedzy o świecie; wyjaśnia, co wpłynęło na pojawienie się odwołań do antyku w sztuce klasycystycznej; przedstawia modele wychowania w XVIII w. i wyjaśnia, na co kładziono nacisk przy wychowaniu dzieci

Temat lekcji	Cele lekcji	Wymagania podstawowe	Wymagania ponadpodstawowe
	<p>Postaci: James Cook, Gabriel Fahrenheit, Anders Celsius, Antoine Lavoisier, bracia Montgolfier, Benjamin Franklin, Alessandro Volta, Daniel Defoe, Jonathan Swift, Antonio Vivaldi, Georg Friedrich Haendel, Jan Sebastian Bach, Wolfgang Amadeusz Mozart</p>		
<p>31. Mocarstwa europejskie i polityka równowagi sił</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia przyczyny, przebieg i skutki wojny o sukcesję hiszpańską; • przedstawia przyczyny, przebieg i skutki wojny o sukcesję austriacką; • przedstawia przyczyny, przebieg i skutki wojny północnej; • przedstawia przyczyny, przebieg i skutki wojny siedmioletniej; • porównuje układ sił w Europie na początku i pod koniec XVIII w. <p>Terminy: sankcja pragmatyczna, cud domu brandenburskiego, odwrócenie przymierzy, równowaga sił</p> <p>Postaci: Maria Teresa, Karol XII</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia przyczyny, przebieg i skutki wojny północnej; • przedstawia przyczyny, przebieg i skutki wojny siedmioletniej; • pokazuje na mapie zmiany terytorialne w Europie po wojnach toczonych w XVIII w.; • pokazuje na mapie miejsca najważniejszych bitew 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia przyczyny, przebieg i skutki wojny o sukcesję hiszpańską; • przedstawia przyczyny, przebieg i skutki wojny o sukcesję austriacką; • porównuje układ sił w Europie na początku i pod koniec XVIII w.; • wyjaśnia, jak na układ sił wpłynęła wojna o sukcesję polską; • wyjaśnia, dlaczego przed wojną siedmioletnią doszło do odwrócenia przymierzy; • przedstawia realizację zasady równowagi sił, przywołując odpowiednie postanowienia pokojów kończących wojny toczne w XVIII w.
<p>32. Sąsiedzi Rzeczypospolitej w XVIII w. – Prusy, Austria, Rosja</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje reformy przeprowadzane w Prusach, Austrii i Rosji w XVIII w.; • dzieli przeprowadzone reformy na administracyjne, gospodarcze i związane z epoką oświecenia; • przedstawia cele wprowadzania poszczególnych grup reform w państwach; • przedstawia wzrost pozycji Prus na arenie międzynarodowej w XVIII w.; • charakteryzuje politykę władców Austrii i Rosji wobec religii <p>Terminy: oświecony absolutyzm, józefinizm, system rang</p> <p>Postaci: Fryderyk Wilhelm Wielki Elektor, Fryderyk I, Fryderyk II, Maria Teresa, Józef II, Piotr I, Katarzyna II</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia pojęcie oświecony absolutyzm (absolutyzm doby oświecenia); • wymienia przykładowe reformy przeprowadzone w Prusach, Austrii i Rosji oraz dzieli je na administracyjne, gospodarcze i związane z epoką oświecenia; • przedstawia cele i ekspansję terytorialną Prus i Rosji; • charakteryzuje politykę józefinizmu 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia cele wprowadzania poszczególnych grup reform w Prusach, Austrii i Rosji; • przedstawia wzrost pozycji Prus na arenie międzynarodowej w XVIII w.; • uzasadnia, że mimo przeprowadzanych reform w przypadku Rosji możemy w dalszym ciągu mówić o samodzierżawiu; • przedstawia rolę Petersburga; • charakteryzuje politykę carów wobec cerkwi prawosławnej

Temat lekcji	Cele lekcji	Wymagania podstawowe	Wymagania ponadpodstawowe
33. Powstanie Stanów Zjednoczonych Ameryki	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje sytuację w koloniach angielskich w XVIII w.; charakteryzuje przyczyny wojny o niepodległość Stanów Zjednoczonych; przedstawia przebieg wojny o niepodległość Stanów Zjednoczonych; przedstawia ustrój Stanów Zjednoczonych Ameryki <p>Terminy: gubernator, opłata stemplowa, herbatka bostońska, Kongres Kontynentalny, federacja, bojkot</p> <p>Postaci: Jerzy Waszyngton, Thomas Jefferson</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia sytuację gospodarczą kolonii angielskich w połowie XVIII w.; wyjaśnia, w jaki sposób polityka gospodarcza Wielkiej Brytanii wobec kolonii doprowadziła do konfliktu kolonii z metropolią; wymienia przyczyny wojny o niepodległość; pokazuje na mapie najważniejsze miejsca bitew; przedstawia federalne organy władzy i ich kompetencje 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia organizację angielskich kolonii w Ameryce; przedstawia proces kształtowania się narodu amerykańskiego; charakteryzuje różne przyczyny wojny o niepodległość i wskazuje na związki między nimi; przedstawia stosunek państw i społeczeństw Europy do wojny o niepodległość Stanów Zjednoczonych; przedstawia realizację idei oświeceniowych w <i>Deklaracji Niepodległości</i> i <i>Konstytucji Stanów Zjednoczonych Ameryki</i>
34. Przyczyny i wybuch Wielkiej Rewolucji Francuskiej	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje przyczyny wybuchu Wielkiej Rewolucji Francuskiej; dzieli przyczyny wybuchu rewolucji na ustrojowe, gospodarcze i społeczne; wyjaśnia wpływ idei oświeceniowych na wybuch Wielkiej Rewolucji Francuskiej; przedstawia proces kształtowania się Konstytuanty; przedstawia reformy wprowadzone przez Konstytuantę; charakteryzuje ustrój monarchii konstytucyjnej we Francji (konstytucja z 1791 r.); charakteryzuje stronnictwa polityczne działające w trakcie Wielkiej Rewolucji Francuskiej <p>Terminy: Konstytuanta, <i>Deklaracja Praw Człowieka i Obywatela</i>, jakobini (Towarzystwo Przyjaciół Konstytucji), żyrondyści, Legislatywa</p> <p>Postaci: Ludwik XVI, Charles de Talleyrand, George Danton, Maximilien Robespierre, Jean Paul Marat</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia przykładowe przyczyny wybuchu Wielkiej Rewolucji Francuskiej; dzieli przyczyny wybuchu rewolucji na ustrojowe, gospodarcze i społeczne; przedstawia proces kształtowania się Konstytuanty; wymienia postanowienia <i>Deklaracji Praw Człowieka i Obywatela</i>; wymienia organy władzy i ich kompetencje wprowadzone na mocy konstytucji z 1791 r. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wskazuje związki przyczynowo-skutkowe między różnymi wydarzeniami, które doprowadziły do wybuchu Wielkiej Rewolucji Francuskiej; wyjaśnia wpływ idei oświeceniowych na wybuch Wielkiej Rewolucji Francuskiej; charakteryzuje przemiany społeczno-gospodarcze, które zaszły we Francji w latach 1789–1790; charakteryzuje stronnictwa polityczne działające w trakcie Wielkiej Rewolucji Francuskiej; wskazuje na realizację idei oświeceniowych w dokumentach przyjętych przez Konstytuantę
35. Rewolucja francuska – od ustanowienia republiki do rządów dyktatoratu	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia przyczyny wojny Francji z I koalicją; charakteryzuje dyktaturę jakobinów; przedstawia ustrój dyktatoratu 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia przyczyny wojny Francji z I koalicją; przedstawia okoliczności wprowadzenia we Francji republiki; wymienia postanowienia konstytucji jakobińskiej; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia okoliczności przejścia władzy przez jakobinów; przedstawia opór społeczeństwa francuskiego wobec rządów jakobinów;

Temat lekcji	Cele lekcji	Wymagania podstawowe	Wymagania ponadpodstawowe
	<p>Terminy: Komitet Ocalenia Publicznego, Trybunał Rewolucyjny</p> <p>Postaci: Maximilien Robespierre</p>	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, na czym polegał terror jakobiński; • wymienia przyczyny przewrotu termidoriańskiego; • wymienia postanowienia konstytucji dyrektoriatu 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia politykę gospodarczą jakobinów; • charakteryzuje stosunek jakobinów do Kościoła katolickiego i do dawnego porządku oraz wyjaśnia, jak się on przejawiał; • charakteryzuje politykę zagraniczną dyrektoriatu; • ocenia znaczenie Wielkiej Rewolucji Francuskiej
VI. Rzeczpospolita w XVIII w.			
<p>36. Korona i Litwa w dobie unii z Saksonią</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje politykę zagraniczną Wettinów; • przedstawia podłoże i przebieg konfliktów między królem a szlachtą; • przedstawia ingerencję państw ościennych w wewnętrzne sprawy Rzeczypospolitej (Szwecja, Rosja); • przedstawia projekty reform ustrojowych <p>Terminy: sejm niemy, protektorat, Familia, traktat trzech czarnych orłów</p> <p>Postaci: August II Mocny, August III Sas, Stanisław Leszczyński, Karol XII, Piotr I, Stanisław Konarski</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia udział Rzeczypospolitej w wielkiej wojnie północnej; • przedstawia przykłady ingerowania Szwecji i Rosji w wewnętrzne sprawy Rzeczypospolitej; • wymienia przyczyny konfliktu Augusta II ze szlachtą; • wymienia postanowienia sejmu niemego; • wyjaśnia, co było przyczyną kryzysu ustrojowego Rzeczypospolitej w I połowie XVIII w. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje politykę zagraniczną Wettinów; • przedstawia skutki polityki zagranicznej Wettinów dla Rzeczypospolitej; • wyjaśnia, co ułatwiało ingerencję państw ościennych w wewnętrzne sprawy Rzeczypospolitej; • porównuje projekty reform przedstawione przez Stanisława Leszczyńskiego i Stanisława Konarskiego
<p>37. Rzeczpospolita pod rosyjską protekcją. I rozbiór</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia reformy ostatniego sejmu konwokacyjnego; • charakteryzuje reformy pierwszych lat panowania Stanisława Augusta Poniatowskiego; • przedstawia ingerencję Rosji w wewnętrzne sprawy Rzeczypospolitej; • przedstawia przyczyny, przebieg i skutki konfederacji barskiej; • przedstawia okoliczności i postanowienia sejmu rozbiorowego <p>Terminy: konfederacja barska, Rada Nieustająca, dysydenci, Szkoła Rycerska, sejm delegacyjny, prawa kardynalne</p> <p>Postaci: Stanisław August Poniatowski, Mikołaj Replin, Tadeusz Rejtan, Adam Poniński</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia reformy ostatniego sejmu konwokacyjnego; • wyjaśnia, jaki cel miało założenie Szkoły Rycerskiej; • wymienia prawa kardynalne; • wymienia przyczyny konfederacji barskiej; • wymienia argumenty użyte przez Austrię, Prusy i Rosję na uzasadnienie I rozbioru Rzeczypospolitej; • pokazuje na mapie tereny utracone przez Rzeczpospolitą podczas I rozbioru; • wymienia postanowienia sejmu rozbiorowego 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia reformy pierwszych lat panowania Stanisława Augusta Poniatowskiego; • wyjaśnia, jak na poprawę sytuacji w miastach wpłynęła polityka Stanisława Augusta Poniatowskiego; • wyjaśnia, dlaczego sprawa dysydentów była łatwym pretekstem dla państw ościennych do ingerowania w wewnętrzne sprawy Rzeczypospolitej; • ocenia szanse zrealizowania celów stawianych przez konfederatów barskich; • przedstawia różne reakcje na podpisanie aktu I rozbioru; • przedstawia rolę sejmu rozbiorowego; • wyjaśnia, jaką rolę miała odgrywać Rada Nieustająca

Temat lekcji	Cele lekcji	Wymagania podstawowe	Wymagania ponadpodstawowe
<p>38. Społeczeństwo, gospodarka i kultura Rzeczypospolitej w XVIII w.</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia rozwój gospodarki Rzeczypospolitej w XVIII w.; • przedstawia rozwój szkolnictwa w Rzeczypospolitej w XVIII w.; • charakteryzuje rolę mecenatu królewskiego w rozwoju kultury; • przedstawia zmiany w strukturze społeczeństwa polskiego, które zaszły w XVIII w.; • przedstawia wkład szlachty w rozwój gospodarczy i kulturalny Rzeczypospolitej w XVIII w.; • charakteryzuje kulturę Rzeczypospolitej XVIII w. <p>Terminy: jurydyki, Collegium Nobilium, gołota, posesjonaci, Komisja Edukacji Narodowej, Towarzystwo do Ksiąg Elementarnych, obiady czwartkowe, oczynszowanie</p> <p>Postaci: bracia Załuscy, Wojciech Bogusławski, Julian Ursyn Niemcewicz, Ignacy Krasicki, Marcello Bacciarelli, Bernardo Bellotto, zwany Canaletto</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia rozwój manufaktur za panowania Stanisława Augusta Poniatowskiego; • wyjaśnia rolę mecenatu Stanisława Augusta Poniatowskiego w rozwoju sztuki w II połowie XVIII w.; • przedstawia działalność i znaczenie Komisji Edukacji Narodowej i Towarzystwa do Ksiąg Elementarnych; • wymienia przykłady dzieł sztuki z XVIII w. i ich twórców 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia odbudowę gospodarki Rzeczypospolitej ze zniszczeń po wojnach; • charakteryzuje zmiany, które zaszły w gospodarce Rzeczypospolitej w XVIII w.; • wyjaśnia, jakie były cele zakładania manufaktur i jakie wiązały się z tym trudności; • przedstawia wkład szlachty w rozwój gospodarczy i kulturalny Rzeczypospolitej w XVIII w.; • przedstawia zmiany w strukturze społeczeństwa polskiego, które zaszły w XVIII w., i wyjaśnia ich wpływ na funkcjonowanie państwa; • wyjaśnia, w jaki sposób następowała demokratyzacja kultury; • charakteryzuje rozwój szkolnictwa w XVIII w.; • charakteryzuje kulturę Rzeczypospolitej XVIII w.
<p>39. Państwo polsko-litewskie w dobie Sejmu Wielkiego</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje okoliczności wewnętrzne i zewnętrzne zwołania Sejmu Wielkiego; • przedstawia programy stronnictw działających w czasie Sejmu Wielkiego; • przedstawia reformy Sejmu Wielkiego; • przedstawia przyczyny, przebieg i skutki konfederacji targowickiej; • przedstawia stosunek innych państw do działań podejmowanych na Sejmie Wielkim <p>Terminy: Sejm Wielki (Sejm Czteroletni), Kuźnica Kołłątajowska, stronnictwo patriotyczne, ugrupowanie dworskie, stronnictwo hetmańskie, prawo o miastach, prawo o sejmikach, Konstytucja 3 maja, konfederacja targowicka, Straż Praw</p> <p>Postaci: Stanisław Małachowski, Adam Kazimierz Czartoryski, hetman Franciszek Ksawery Branicki, Stanisław Staszic, Hugo Kołłątaj, Jan Dekert, Szczesny Potocki, Seweryn Rzewuski</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje sytuację międzynarodową Rzeczypospolitej w czasie obrad Sejmu Wielkiego i wyjaśnia, jak wpłynęła na swobodę podejmowania decyzji na sejmie; • wymienia stronnictwa działające w czasie Sejmu Wielkiego i najważniejsze punkty ich programów; • wymienia postanowienia prawa o miastach i Konstytucji 3 maja; • wskazuje nawiązania do myśli oświeceniowej w uchwałach Sejmu Wielkiego; • wymienia przyczyny i skutki konfederacji targowickiej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje postawy szlachty, które sprzyjały przeprowadzeniu reform w państwie; • wyjaśnia, dlaczego Sejm Wielki jest nazywany też Sejmem Czteroletnim i jak to wpłynęło na jego skład; • przedstawia stosunek Stanisława Augusta do stronnictwa patriotycznego i jego chęci sojuszu z Prusami; • ocenia, w jakim stopniu program stronnictwa patriotycznego był realny do zrealizowania w ówczesnych warunkach; • przedstawia reformy Sejmu Wielkiego i ocenia szanse ich wprowadzenia w życie; • przedstawia stosunek innych państw do reform Sejmu Wielkiego; • przedstawia przebieg konfederacji targowickiej

Temat lekcji	Cele lekcji	Wymagania podstawowe	Wymagania ponadpodstawowe
40. Kres istnienia Rzeczypospolitej	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia przyczyny II rozbioru Rzeczypospolitej; • wymienia postanowienia sejmu rozbiorowego; • charakteryzuje sytuację Rzeczypospolitej po II rozbiorze; • przedstawia przyczyny, przebieg i skutki insurekcji kościuszkowskiej; • przedstawia konsekwencje III rozbioru; • charakteryzuje poglądy historyków polskich na przyczyny rozbiorów Rzeczypospolitej <p>Terminy: insurekcja kościuszkowska, uniwersał połaniecki, polscy jakobini, kosynierzy, szkoła warszawska, szkoła krakowska</p> <p>Postaci: Tadeusz Kościuszko, Antoni Madaliński, Bartosz Głowacki, Jan Kiliński, Jakub Jasiński</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia przyczyny II rozbioru Rzeczypospolitej; • pokazuje na mapie tereny Rzeczypospolitej, które zostały zajęte w II i III rozbiorze; • wymienia przyczyny insurekcji kościuszkowskiej; • wymienia postanowienia uniwersału połanieckiego; • ocenia, które z państw rozbiorowych osiągnęło największe korzyści z zajętych ziem Rzeczypospolitej; • przedstawia problemy, przed którymi stanęła szlachta polska po rozbiorach 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia postanowienia sejmu rozbiorowego; • charakteryzuje sytuację Rzeczypospolitej po II rozbiorze; • przedstawia proces radykalizacji postaw Polaków w czasie insurekcji kościuszkowskiej; • charakteryzuje działania Tadeusza Kościuszki zmierzające do objęcia powstaniem jak najszerzych kręgów społecznych; • przedstawia konsekwencje insurekcji kościuszkowskiej i III rozbioru; • charakteryzuje poglądy historyków polskich na przyczyny rozbiorów Rzeczypospolitej
VII. Epoka napoleońska			
41. Kształtowanie się systemu napoleońskiego w Europie	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje wojny napoleońskie w okresie dyktatoratu; • przedstawia proces przejmowania władzy przez Napoleona we Francji; • charakteryzuje sytuację we Francji w okresie konsulatu i cesarstwa; • przedstawia ekspansję Napoleona w Europie; • charakteryzuje system napoleoński w Europie; • charakteryzuje politykę Napoleona wobec Wielkiej Brytanii <p>Terminy: konsulatu, cesarz Francuzów, plebiscyt, blokada kontynentalna, <i>Kodeks Cywilny</i></p> <p>Postaci: Napoleon Bonaparte, Joachim Murat, Jean Bernadotte, Franciszek I, Aleksander I</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pokazuje na mapie nabytki terytorialne Francji w wyniku wojen napoleońskich i miejsca decydujących bitew; • wymienia postanowienia konstytucji wprowadzającej konsulatu we Francji; • przedstawia, w jaki sposób Napoleon wprowadził cesarstwo we Francji; • wymienia przykładowe elementy polityki Napoleona wobec państw zależnych 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje sytuację wewnętrzną we Francji w okresie konsulatu i cesarstwa; • przedstawia cele polityki Napoleona wobec państw zależnych i sposoby ich realizacji; • charakteryzuje politykę Napoleona wobec Wielkiej Brytanii; • przedstawia wzrost wpływów francuskich w Europie w różnych sferach życia w wyniku polityki Napoleona
42. Księstwo Warszawskie i udział Polaków w wojnach napoleońskich	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia powstanie i walki Legionów Polskich we Włoszech; • charakteryzuje ustrój Księstwa Warszawskiego; • charakteryzuje problemy gospodarcze Księstwa Warszawskiego; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia powstanie i walki Legionów Polskich we Włoszech; • pokazuje na mapie obszar Księstwa Warszawskiego w 1808 r. i 1810 r.; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje stosunek Napoleona do Polaków i dążenia przez nich do odzyskania niepodległości; • charakteryzuje różne postawy Polaków wobec Napoleona;

Temat lekcji	Cele lekcji	Wymagania podstawowe	Wymagania ponadpodstawowe
	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia udział Polaków w wojnach napoleońskich; • przedstawia miejsce Księstwa Warszawskiego w systemie napoleońskim <p>Terminy: konstytucja oktrojowana</p> <p>Postaci: Jan Henryk Dąbrowski, Józef Wybicki, książę Józef Poniatowski</p>	<ul style="list-style-type: none"> • pokazuje na mapie miejsca ważniejszych bitew, w których walczyli Polacy u boku Napoleona lub w sojuszu z nim; • wymienia postanowienia konstytucji Księstwa Warszawskiego; • charakteryzuje trudności gospodarcze Księstwa Warszawskiego 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia rozwiązanie kwestii chłopskiej w Księstwie Warszawskim; • wskazuje wzorce francuskie i tradycje polskie w konstytucji Księstwa Warszawskiego; • przedstawia miejsce Księstwa Warszawskiego w systemie napoleońskim
43. Upadek Napoleona i bilans epoki	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia przyczyny i przebieg wojny z Rosją w 1812 r.; • przedstawia upadek Napoleona i próbę odzyskania przez niego władzy; • przedstawia znaczenie epoki napoleońskiej <p>Postaci: książę Artur Wellington</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia przyczyny wojny z Rosją w 1812 r.; • pokazuje na mapie miejsca bitew z ostatnich lat panowania Napoleona; • wymienia warunki pokoju paryskiego; • wymienia zmiany wprowadzone przez Napoleona, które przetrwały po jego upadku 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia, jakie nadzieje wiąźali Polacy z wyprawą Napoleona na Rosję, i ocenia, czy miały one szansę się urzeczywistnić; • wyjaśnia, co przyczyniło się do klęski Napoleona w Rosji; • przedstawia próbę odzyskania władzy przez Napoleona; • przedstawia korzyści i straty, jakie dało Polakom opowiedzenie się po stronie Napoleona